

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА СЦЕНСКЕ УМЕТНОСТИ И МУЗИКУ

58

Уредништво

- др Катарина ТОМАШЕВИЋ, главни и одговорни уредник
(Музиколошки институт Српске академије наука и уметности, Београд)
- др Живко ПОПОВИЋ, заменик главног и одговорног уредника
(Универзитет у Новом Саду, Академија уметности)
- др Мирјана ВЕСЕЛИНОВИЋ ХОФМАН
(Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности)
- др Зоран ЂЕРИЋ
(Српско народно позориште / Универзитет у Бањој Луци, Академија умјетности)
- др Каталин КАИЧ
(Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет)
- др Зоран МАКСИМОВИЋ
(Позоришни музеј Војводине)
- др Ивана ПЕРКОВИЋ
(Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности)
- др Ира ПРОДАНОВ КРАЈИШНИК
(Универзитет у Новом Саду, Академија уметности)
- др Јернеј ВАЈС (Словенија)
(Универзитет у Љубљани, Филозофски факултет)
- др Јадвига СОПЧАК (Пољска)
(Универзитет у Лођу, Катедра за славистику)

НОВИ САД
2018

САДРЖАЈ

CONTENTS

СТУДИЈЕ, ЧЛАНЦИ, РАСПРАВЕ STUDIES, ARTICLES, TREATISES

Др ДАНКА Р. ЛАЈИЋ МИХАЈЛОВИЋ Филип Вишњић: гуслар из сенке песника	9
DANKA R. LAJIĆ MIHAJLOVIĆ, PhD Filip Višnjić: a Guslar from the Shadow of a Poet	21
Др НАДА Н. САВКОВИЋ Здања Српског народног позоришта	23
NADA N. SAVKOVIĆ, PhD Serbian National Theatre Buildings	38
Др РАДМИЛА Р. РАДИЋ Делатност др Војислава Јанића на издавању српских музикалија током Првог светског рата	39
RADMILA R. RADIĆ, PhD Dr. Vojislav Janić's Work on Publishing Serbian Printed Music During the First World War	53
Др ДРАГАН Ж. СТОЈМеновић Независна атракција: Ајзенштајнова нова антропологија глумца	55
DRAGAN Ž. STOJMEHOVIĆ, PhD Independent Attraction: Eisenstein's New Anthropology of the Actor	69
Др СРЂАН Ђ. РАДАКОВИЋ Почеци кинематографије у Новом Саду – трагови о раду Владимира Тотовића .	71
SRĐAN Đ. RADAKOVIĆ, PhD First Feature Films in Novi Sad – an Outline of Vladimir Totović's Work	96
Др ГОРАН Т. ГАВРИЋ „Знаковни језик“ у позоришту глувих и филму <i>Долазак</i>	97
GORAN T. GAVRIĆ, PhD “Sign Language” in the Theater of the Deaf and in the Film <i>Arrival</i>	121
Мср МАРИЈА Д. СИМОНОВИЋ Кућа сањарије	123
MARIJA D. SIMONOVIĆ, MA House of Reverie	132
Др ЈАСНА С. ВЕЉАНОВИЋ Терминологија и аналитички приступ у <i>Музичком лексикону</i> Хајнриха Кристофа Коха	133
JASNA S. VELJANOVIĆ, PhD Terminology and Analytical Approach in the Heinrich Christoph Koch's <i>Musical Lexicon</i>	155

СЕЋАЊА, ГРАЂА, ПРИЛОЗИ
MEMOIRS, MATERIALS, CONTRIBUTIONS

Мр НЕБОЈША М. БРОЋИЋ Анализа неких стилских одлика дела Вилијема Шекспира и Кристофера Марлоуа у светлу нових стилметријских истраживања	157
НЕБОЈША М. БРОЋИЋ, МА Analysis of Certain Stylistic Features of William Shakespeare's and Christopher Marlowe's Works in the Light of New Stylometric Researches	171

ПРИКАЗИ
REVIEWS

Др СВЕНКА Л. САВИЋ Љиљана Мишић, <i>Уметничка изра у Новом Саду од 1919. до 1950. године</i> , I део (2009) – II део (2011), Позоришни музеј Војводине, Нови Сад	173
Др ЈОВАНА Ј. МАРЧЕТА Др Вера Обрадовић Љубинковић, <i>Кореодрама у Србији у 20. и 21. веку: родна и ерсејективна</i> , Покрајински завод за равноправност полова, Нови Сад 2016 . .	177
ИВАНА М. НОЖИЦА Научни скуп <i>Живој и дело Рудолфа Бручија. Композицијор у процеси између естетике и идеологија</i>	181
Др МИРЈАНА Р. ВЕСЕЛИНОВИЋ ХОФМАН Немања Совтић, <i>Несврћани хуманизам Рудолфа Бручија: композицијор и дру- штво самоуправног социјализма</i> , Матица српска, Нови Сад 2017.	185
Др НАДЕЖДА Б. МОСУСОВА Владимир Јовановић, <i>Пејзи чин. Гордана Јевковић Минов</i> , Народно позори- ште и Музеј позоришне уметности Србије, Београд 2017.	188
СРЂАН В. ТЕПARIЋ Ivana Medić, <i>From Polystylism to Meta-Pluralism. Essays on Late Soviet Symphonic Music</i> , Institute of Musicology SASA, Belgrade 2017.	190
ИМЕНСКИ РЕГИСТАР	193
УПУТСТВО ЗА АУТОРЕ	201
РЕЦЕНЗЕНТИ	207

Ivana Medić,
*FROM POLYSTYLISM TO META-PLURALISM. ESSAYS ON LATE
SOVIET SYMPHONIC MUSIC,*
Institute of Musicology SASA, Belgrade 2017.

Књига др Иване Медић, *From Polystylism to Meta-Pluralism. Essays on Late Soviet Symphonic Music (Од њолистѝилизма до меѝаѝлурализма. Есеѝи о касној совјеѝској музици)*, коју је објавио Музиколошки институт Српске академије наука и уметности 2017. године, значајан је допринос светској музикологији у области проучавања совјетске музике после Другог светског рата. Ауторка се овом тематиком бави већ дуги низ година. У докторској дисертацији *Alfred Schnittke's Symphonies 1–3 in the Context of Late Soviet Music (Симфоније 1–3 Алфреда Шниткеа у контексту касне совјеѝске музике)* одбрањеној 2010. године на Универзитету у Манчестеру под менторством Дејвида Фанинга (David Fanning), била је фокусирана на стилистичке процедуре Алфреда Шниткеа у прве три симфоније, које су у тези добро биле постављене у задати историјски контекст последње фазе трајања Совјетског Савеза. Импозантан је и број веома значајних домаћих и страних имена посвећених овој области музикологије, а којима ауторка захваљује у предговору књиге (*Preface*, 9–10).

Издање пред нама умногоме представља значајно проширење у односу на историјски оквир на који је теза била фокусирана. Садржај књиге састоји се од три главна поглавља названа *Полистѝилизам (Polystylism, 16–84)*, *Према њосѝизму ѝреко сѝириѝуализма (Towards Postism via Spiritualism, 85–137)* и *Меѝаѝлурализам (Meta-Pluralism, 139–207)*. Сви наведени термини објашњени су у уводу (*Introduction, 11–15*). Термин *њолистѝилизам* први пут је употребио Шнитке 1971. године (оригинално *њолистѝилисѝѝика*). У првом главном поглављу књиге, ауторка објашњава и стилске поступке попут цитирања, алузије, адаптације као и термин *њолистѝилисѝѝичноѝ хибрида*, којим се на најбољи могући начин могу дочарати композиције које у себи садрже елементе три, четири или више стилова. Посебно би требало обратити пажњу на инвентивне коментаре аутора ове књиге на класификацију метода *њозаѝмљивања*, како их је поставио Питер Буркхолдер (J. Peter

Burkholder). Осим што су терминологијски веома добро објашњени, стилски поступци су примењени и на анализиране композиције које спадају у корпус *јолицијализма*. У питању су *Синфонија (Sinfonia, 1968)* Лучана Берија (Luciano Berio), *Симфонија број 1 (Symphony No. 1, 1968–1972)* Алфреда Шниткеа, *Симфонија број 2 (Symphony No. 2, 1967)* Бориса Чајковског (Boris Chaikovsky) и *Симфонија број 15 (Symphony No. 15, 1971)* Дмитрија Шостаковича (Dmitri Shostakovich).

У другом главном делу књиге уводе се два термина. Први је *јо-сцијизам (postism)*, термин Ричарда Тарускина (Richard Taruskin) који је у шали користио као кованицу која замењује стилску одредницу *јо-сцијализма* у совјетској музици („postism, after-everythingism, it’s-all-overism“). Он је наиме сматрао да преклапања *јолицијализма* у Совјетском Савезу и *јо-сцијализма* на западу постоје, али да су њихове природе потпуно другачије. Други термин *сциријализам* је попут *јолицијализма*, потпуно уобичајен за дискурс о совјетској музици. Према речима ауторке, он указује на покушај „спајања наводно изгубљене религиозне прошлости са оживљеном духовном страном уметности“. Као примери за анализу узета су следећа дела: *Симфонија број 3 (Symphony No. 3, 1971)* Арва Пërта (Arvo Pärt), *Симфонија број 2 Исијинско и вечно блаженство (Symphony No. 2, True and Eternal Bliss, 1979)* Галине Устволске (Galina Ustvol’skaia), док је у потпоглављу *Сциријализам Софије Губајдулине (Sofia Gubaidulina’s Spiritualism, 117–136)*, посебна пажња посвећена делима *Сати душе (Hour of the Soul, 1976)*, *Оферторијум (Offertorium, 1981)* и *Гласови... утихнули... (Stimmen... verstummen..., 1986)*.

Најзад, поглавље *Метиплурализам* указује на термин који је осмислила сама ауторка, а који се први пут користи у музикологији. Метаплурализам као ауторефлексивни појам указује на својеврстан плуралистички поглед на већ постојећи плурализам, или *јо-сцијизам*, како је већ навео Тарускин. У суштини, односи се на позну фазу процеса започетог са Шниткеовим *јолицијализмом*. Анализиране су композиције *Симфонија број 3 (Symphony No. 3, 1980–1981)* Алфреда Шниткеа, *Симфонија број 5 (Symphony No. 5, 1980–1982)* Валентина Силвестрова (Valentin Sil’vestrov) и *Симфонија број 5 (Symphony No. 5, 1976)* Бориса Тишченка (Boris Tishchenko).

Осим поменутих главних поглавља, књига поседује објашњење транслитерације, са табелом која показује начин преношења руског у енглески алфабет (*Note on Transliteration, 7*). Списак партитура садржи четрнаест композиција (*List of Scores, 209*), а списак литературе стотину четрдесет и три библиографске јединице (*Bibliography, 211–219*).

Развојни пут касне совјетске симфонијске музике од полистилизма до метаплурализма приказан у књизи др Иване Медић указује на

самосвојан стилски прогрес који се на одређеном географском подручју и у специфичним историјским околностима одвијао у три фазе које временски могу да се преклапају и од којих свака поседује одређене специфичности. Немерљив допринос ауторке светској музикологији огледа се у њиховом маркирању и проналажењу особености за сваку од њих. Посебан квалитет ове књиге представља чињеница да су сви закључци изведени на основу анализе најрепрезентативнијих симфонијских дела. Овим значајним остварењем, др Ивана Медић се потврдила као истраживач чије су референце незаобилазни део сваког истраживања посвећеног совјетској музици после Другог светског рата.

Срђан В. Тепарић
Универзитет уметности у Београду,
Факултет музичке уметности
teparic@gmail.com